

באר התורה / הג"ר יעקב אשר פלדמן, מח"ס 'כתב משה' ושא"ס, ירושלים**מגילת אסתר****"וַעֲשֵׂה אֶתְּוֹ יוֹם מְשֻׁתָּה וְשִׂמְחָה"**

"בְּיוֹם שְׁלֹשָׁה עָשָׂר לַחֹדֶשׁ אֲדָר וְנֹחַם בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר בּוֹ וַעֲשֵׂה אֶתְּוֹ יוֹם מְשֻׁתָּה וְשִׂמְחָה" ע"כ (אסתר ט יז).

מבואר שעשו אז היהודים הפרזים יום משתה ושמחה, והקדים משתה לשמחה וכן הוא בסמוך (שם יח) "וְהִיָּהּ יוֹם אֲשֶׁר בְּשׁוֹשָׁן וְכוּ' וְנֹחַם בְּחֻמְשָׁה עָשָׂר בּוֹ וַעֲשֵׂה אֶתְּוֹ יוֹם מְשֻׁתָּה וְשִׂמְחָה" וגם לדורות כתוב "לְעִשׂוֹת אוֹתָם מִי מְשֻׁתָּה וְשִׂמְחָה וּמְשֻׁלּוֹחַ מְנוֹת אִישׁ לְרֵעֵהוּ וּמִתְּנוֹת לְאֶבְיוֹנִים" (שם כב), משא"כ בפסוק יט כתוב "עַל כֵּן הִיָּהּ יוֹם הַפְּרָזִים וְכוּ' וְעָשִׂים אֶת יוֹם אַרְבָּעָה עָשָׂר לַחֹדֶשׁ אֲדָר שְׂמִיָּחָה וּמְשֻׁתָּה יוֹם טוֹב וּמְשֻׁלּוֹחַ מְנוֹת אִישׁ לְרֵעֵהוּ", הרי שהקדים שמחה למשתה, וצ"ב.

-א-

בספר אור חדש למהר"ל (ט יט) "ועשו אותו יום משתה ושמחה" (אסתר ט יז) ובפסוק שאחריו כתיב (שם יט) "שמחה ומשתה", ובפסוק שאחריו (שם כב) "ימי משתה ושמחה".

ופי' זה כי המשתה הוא יותר מן השמחה, ולכך שייך לומר ימי משתה ושמחה, כי היום נקרא על שם שבו משתה ושמחה, אבל אין נקרא על שם השמחה שאינו כ"כ גדול כמו המשתה, ולכך נקרא היום על שם המשתה, ולכך כתיב "ועשו אותו יום משתה ושמחה" (שם יז-יח) סמך משתה אל יום, וכן "ימי משתה ושמחה" (שם כב), נקראו הימים על שם המשתה ולא נקראו על שם השמחה.

אבל "עושים את יום י"ד שמחה ומשתה" (שם יט), ר"ל שעושים בו שמחה ומשתה ואין הפירוש שהיום הוא משתה ושמחה, רק אמר שעושים בו שמחה ומשתה כי המשתה יש בו השתיה וגם השמחה, ולכך יש להקדים השמחה כי השמחה היא קודמת שאין לזה שום הכנה ומיד יכול להיות לו שמחה, אבל המשתה צריך אליה הכנה ג"כ לתקן הסעודה וגם יש בו השמחה, לכך השמחה היא קודמת, **ולכך כתיב "עושים את יום י"ד שמחה ומשתה"** (שם יט) **לומר כי הם עושים שמחה ומשתה, כי אין לפרש יום של משתה רק כאשר דבק משתה אל יום לגמרי, כמו "ועשו אותו יום משתה ושמחה" זה יש לפרש יום של משתה.**

ועוד נראה כי מפני שכתוב אחריו "ויום טוב" לכך אמר ימי "שמחה ומשתה וי"ט" (שם יט) כי כל אחד הוא יותר כי כאשר האדם שמח הוא בשלימות הפך כאשר יש לו צער שהוא בחסרון, וכאשר יש לו משתה הוא יותר בשלימות כי במשתה הוא טוב לב לגמרי, וכאשר יש לו י"ט הוא יותר בשלימות. ולכך הוסיף לומר "ומשלוח מנות איש לרעהו", כי כאשר האדם הוא בשלימות לגמרי הוא ג"כ משפיע לאחרים מטובו, כמו שהתבאר למעלה אצל "ויתן משאות כיד המלך" (לעיל ב יח), וכאשר עצמו חסר ואינו בשלימות אין משפיע לאחרים. ולכך כל אלו דברים שזכר ר"ל שיהיה האדם בשלימות ויוסיף עוד שלימות על שלימותו עד שהוא משפיע לאחר.

אבל בשאר מקום בודאי ראוי להקדים משתה לשמחה **כי מתוך המשתה בא לידי שמחה. רק במקום שבא לומר שהיה מוסיף שלימות על שלימות, בזה מקדים שמחה למשתה, מפני כי המשתה יש בו השמחה והשתיה ולכך זכר אלו דברים זה אחר זה כסדר, עכ"ל.**

מבואר בדבריו ב' יישובים על שינוי הפסוקים שפעמים הקדים משתה לשמחה ופעמים מקדים שמחה למשתה.

א. שבשעה שהוא סמוך לתיבת יום אז אמר שהיום הוא יום משתה ושמחה, משום שהמשתה יותר חשוב, אבל בפסוק יט שאינו סמוך הקדים השמחה שהיא קודמת לפי שאינה צריכה הכנה.

ב. באמת ראוי להקדים משתה לשמחה כי מתוך המשתה בא לידי שמחה, והטעם ששינה בפסוק יט והקדים שמחה, משום שבפסוק זה נזכר גם שהוא יום טוב, ורצה למנות המעלות כפי מדרגתן: שמחה משתה ויום טוב.

-ב-

גם נראה ביישוב הפסוקים והוא בהקדם מש"כ **בטורי אבן** (מגילה ז ב) סעודת פורים שאכלה בלילה לא יצא י"ח, מ"ט "ימי משתה ושמחה" (אסתר ט כב) כתיב. וק"ל אלא מעתה הא דדרשינן לעיל (ה ב) "שמחה" מלמד שאסור בהספד, "משתה" מלמד שאסור בתענית,

¹ עיי' שער הציון (סי' תרצ אות מא ובסי' תרצב אות כז).